

Uzaktan eğitim sırasında okul ve aileler arasındaki iletişim, Türkiye'de COVID-19 pandemisine neden oldu

Ayşe Özge GÜNGÖR^{a*}, Ebru ZENCİR^b, Meral EKİNCİ^c, Ulaş ÇORAK^c & Sibel CAN DOĞANAY^c Rasim ÖZTÜRK

^aEge İlköğretim Okulu, Mamak, Ankara, Türkiye

^bEge Primary School, Müdür Yardımcısı, Ankara, Turkey

^cEge Primary School, Sınıf Öğretmeni, Ankara, Turkey

* ayseozgegunor@gmail.com

Özet: Bu çalışmada, Covid-19 pandemi sürecinde Türkiye'de bir süredir aktif olarak uygulanmakta olan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve EBA TV aracılığıyla sağlanan evde uzaktan eğitim kapsamında ilkökul öğrencilerinin velilerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmancın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Ankara'nın Mamak ilçesinde bir ilköğretim okulunda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmış ve veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırmada şu sonuçlar elde edilmiştir: Ailenin eğitime katılımı öğrencinin gelişimini ve akademik başarısını artırırken, katılım düzeyi istenilen düzeyde değildir. Bu durum öğretmenin performansını ve motivasyonunu olumsuz yönde etkilemekte ve öğrencilerde davranış bozuklukları, disiplin sorunları, akademik başarısızlık, isteksizlik, yalnızlık ve güvensizlik gibi sorunlara neden olmaktadır. Ailelerin eğitim sürecine katılımını engelleyen faktörler eğitim, kültür, düşük ekonomik düzey, yoğun iş temposu, aile sorunları vb. nedenlerdir. Ailelerin eğitim sürecine katılımını artırmak için toplantılar, konferanslar vb. Aileyi ilgilendiren etkinlikler, ev ziyaretleri ve eğitimsel-sosyal faaliyetler düzenlenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Aile katılımı, ilkökul, öğretmen, uzaktan eğitim, çevrimiçi eğitim

Giriş

Tarih boyunca milletler eğitim sistemleri açısından çok farklı stratejiler geliştirmişler, farklı teknik ve yöntemler kullanmışlar, bilimsel ve teknolojik gelişmelerle birlikte farklı ihtiyaçlar doğrultusunda yeni öğrenme ortamlarının ortaya çıkması kaçınılmaz hale gelmiştir (Yıldız, 2006). 2020 baharında ortaya çıkan Covid-19 salgını, ülkemizdeki en yaygın salgın oldu. Mart ayı ortalarında ülkedeki tüm eğitim kurumlarında eğitimin aniden durmasına neden olan salgın, sadece ülkemizde etkili olmamış, dünyada 7 kıtada ve 188 ülkede görülmüş ve tarihe geçmiştir. Çin'de ortaya çıkan ve tüm dünyada hızla yayılan yeni tip Corona virüsüne karşı diğer tüm alanlarda olduğu gibi ülkemizde de eğitim alanında gerekli önlemler alınmıştır. Alınan tedbirlerin başında tüm ilk ve orta dereceli okullarda eğitime zorunlu ara verilerek haftalık ders programları yeniden yapılandırılmıştır.

Türkiye'de aileler uzaktan eğitimin başlangıcında bazı sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. İnternet bağlantısı sorunu ebeveynlerin en sık karşılaştığı şikayetlerden biriydi. Zaten 30 dakika olan derslerin, bağlantının sürekli kesilmesi nedeniyle sürekli kesintiye uğradığı, yeniden bağlanıp derse devam edene kadar ders saatinin bittiği ve bu durumun öğrencilerin dikkatini dağıttığı belirtildi.

Her evde bilgisayar ve internet bağlantısının olmaması da süreci zorlaştırdı. Bazı ailelerin okula giden birden fazla çocuğu vardı. Aileler ve öğrenciler, sınıfları çakıştığında kardeşlerden sadece birinin evde bilgisayardan yararlanabildiğini, dersleri telefonda dinlemeye çalıştıklarında sonuç alamadıklarını belirtti.

Aileler ayrıca ilkokul öğrencilerinin ders sırasında konsantre olmakta zorlandıklarını, telaffuz etmekte zorlandıklarını, ancak öğrencilerin derslere katılımının düşük olduğunu belirtmişlerdir. Tüm bu sorunlar ışığında çeşitli çözümler üretildi.

Bunların başında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından EBA sistemi kurulmuştur. Ayrıca durumu iyi olmayan öğrencilere tablet dağıtımı yapılmış, dersler EBA'ya paralel olarak hem online hem de uzaktan eğitime açılan televizyon kanalında yayınlanmıştır. Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen Fatih Projesi çerçevesinde online eğitim platformu olarak kurulan Eğitim Bilişim Ağı (EBA), tüm ders içeriklerini internet üzerinden öğrencilerin kullanımına sunmaktadır (Kurtdebe Fidan vd., 2016) Bakanlık, FATİH Projesi kapsamında verilen eğitimin kalıcılığını ve kalitesini sağlamak ve eğitim düzeyinin yükseltilmesine yönelik çalışmalar yürütülmektedir eğitim sisteminin bileşenleri olan öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin kullanımına sunulur.

EBA, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından ücretsiz olarak kullanıma açılan çevrimiçi bir sosyal eğitim platformu (Eğitim Bilgi Ağı, 2016) olarak tanımlanmaktadır. Online olarak kullanılabilen EBA, oldukça kapsamlı bir sosyal eğitim projesi olup öğrenci, öğretmen ve velilerin giriş yapabileceği bir sistemdir. Birçok eğitim hizmetini bünyesinde barındıran EBA, ilkokul ve ortaokul öğrencileri tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır. Eğitim dünyasına 2012 yılında giren EBA, değişen dünyanın ihtiyaçlarına göre yenilenerek dünyanın en büyük içerik hizmeti haline gelmiştir (Aktay ve Keskin, 2016, 28). Birçok öğrencinin tercih ettiği uzaktan eğitimde ortaöğretim, yükseköğretim gibi her kademedeki eğitim almak mümkündür (Enfiyeci, Büyükalan Filiz, 2019, s. 21).

Türkiye'de Corona virüsünün ortaya çıkması nedeniyle eğitime bir hafta ara verilmiş, ardından bir süreliğine uzaktan eğitime geçilmesine karar verilmiştir. Covid-19 pandemi sürecinde Türkiye'de aktif olarak hayata geçirilen EBA online sosyal eğitim platformu üzerinden ilkokul, ortaokul ve lise öğrencilerine dersler verilmeye başlanmıştır. Online kayıt işleminin ardından ders videoları, dersler ve diğer modüllerle öğrencilere hizmet veren EBA uzaktan eğitim sistemine, internet adresleri ve TRT kanalları üzerinden erişilebiliyor.

Yüz yüze eğitimde olduğu gibi uzaktan eğitim sürecinde de okul-aile işbirliği çocuklarımızın eğitim sürecinde büyük önem taşımaktadır. Baltaş'a (2001, 161) göre, öğrencilerin başarısını artırmak için, okul-aile işbirliğinden önce, aileler ve çocuklar işbirliği yapmalıdır. Çocuklarının okuldaki başarılarına katkıda bulunmak, daha iyi bir eğitim-öğretim ortamı ile hayata daha donanımlı olmalarını sağlamak için ebeveynlerin öncelikle çocuklarını iyi tanımaları gerekmektedir. Çocuğunu tanımayan, olumlu ve olumsuz durumları hakkında bilgi sahibi olmayan, çocuğunun içinde bulunduğu yaş grubundaki diğer çocuklardan habersiz olan ebeveynlerin okul-aile işbirliği için yeterli desteği sağlamaları pek mümkün değildir. Ebeveynlerin çocuklarını tanımalarının ve davranışları hakkında yeterli bilgiye sahip olmalarının ne kadar önemli olduğu daha iyi anlaşılacaktır, çünkü etkin bir okul-aile ilişkisi, ebeveynler ve öğretmenler arasında öğrenci hakkında sağlıklı bir bilgi alışverişinin sağlanmasıyla

mümkün olacaktır. Ailenin okulla ilişkisi; Okul ile işbirliği yapmak, okul süreçlerine katılmak ve okulu desteklemek her ülkede üzerinde durulan konulardan biridir (Şişman, 2013, 186).

Bu araştırmanın amacı, uzaktan eğitim programlarında aileler ve okullar arasında yaşanan sorunları incelemek ve bu sorunların çözüm olanaklarını incelemektir. Bunun sağlanabilmesi için öncelikle mevcut uzaktan eğitim programlarında ve bu programları yöneten uzaktan eğitim merkezlerinde yaşanan sorunların farkında olmak gerekmektedir. Böylece sayıları her geçen gün hızla artan programlara eklenecek yeni programların planlanmasında bu sorunlar göz ardı edilmeden planlar yapılabilmekte ve yeni programların açılması için bu sorunların tekrar tekrar yaşanmasının önüne geçilebilecektir.

Tüm bu araştırmalar ve veriler ışığında uzaktan eğitim sürecinde aile-okul işbirliğine yönelik çalışmalar ve elde edilen sonuçlar değerlendirilmiş, doğru ve sistematik bir şekilde yapılan işbirliğinin öğrencinin hem sosyal hem de eğitim hayatındaki önemi anlaşılmıştır.

Gereç ve yöntemler

Çalışma metodolojisi

Bu çalışmada yükseköğretim kurumlarının uzaktan öğretim merkezlerinde yapılandırılan uzaktan öğretim programlarını derinlemesine incelemek ve mevcut yapıdaki sorunları ortaya koymak amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, değişkenlerini bilmediğimiz ve derinlemesine bir inceleme sonucunda ortaya koymak istediğimiz araştırma sorularını cevaplamak için en uygun yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır (Creswell, 2007). Bu çalışmada, web tabanlı uzaktan eğitim programları sunan merkezlerdeki yöneticiler ve diğer personelle görüşmeler yapılarak merkezlerde yaşanan sorunların belirlenmesi amaçlanmıştır. Kriterler, paydaşların uzaktan eğitim alan öğrenciler ve hizmet öncesi öğretmenleri, uzaktan eğitim veren öğretmen ve akademisyenler ile uzaktan eğitim alan çocukları olan ebeveynler olması şeklindeydi. Bu kriterlere uyan paydaşlara yaklaştıktan sonra, bu kriterlerle daha fazla gönüllü katılımcıya yaklaştık. Paydaşların (400 öğrenci, 600 veli, 35 hizmet öncesi öğretmeni, 40 öğretmen ve 12 akademisyen) katılım oranları yakındı.

Araştırma Alanı ve Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubunu web tabanlı uzaktan eğitim hizmetleri sunan, farklı coğrafi bölgelerde farklı illerde yer alan ve web tabanlı uzaktan eğitimde farklı deneyim dönemlerine sahip yükseköğretim kurumları oluşturmaktadır.

Çalışma grubunu amaçlı örnekleme yöntemi ile oluşturmuştur. Seçilen yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitim alanındaki deneyimleri dikkate alınmıştır. Kurumların uzaktan eğitim hizmeti konusundaki deneyimleri iki göstergeyle incelenmiştir. Bunlar, yükseköğretim kurumunun web tabanlı uzaktan eğitim hizmetleri sunduğu yıl sayısı ve sunulan web tabanlı uzaktan eğitim programlarının sayısıdır. Bu kapsamda yükseköğretim kurumlarının farklı coğrafi konumlarda yer almasına dikkat edilerek verilerin temsil gücünün artırılması hedeflenmektedir. Aynı coğrafi bölgedeki yükseköğretim kurumlarının farklı deneyim düzeylerine sahip olmasına dikkat edilmiştir. Kriterlere

uyan yükseköğretim kurumları arasından erişilebilirliklerine göre web tabanlı uzaktan eğitim hizmeti sunan 4 eğitim kurumu seçildi: Ege İlköğretim Okulu, Ege Lisesi ve Ege Kreşi, Gazi Üniversitesi, Mamak Belediyesi.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile toplanmıştır. Ayrıca görüşme verilerini desteklemek amacıyla görüşmecilerin araştırmacılarla paylaştığı dokümanlar ve merkezlerin web sitesi incelemesinden elde edilen notlar kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları araştırmacılar tarafından literatür taraması yoluyla geliştirilmiştir. Görüşme soruları için 3 alan uzmanının görüşleri alınmış ve mülakat soruları sonuçlandırılmıştır. Görüşmeler sırasında iki ana soru cevaplandı:

Türkiye'deki eğitim kurumlarının uzaktan eğitime hazırlandığını düşünüyor musunuz?

Kısa sürede yapılacak hazırlıklar umut verici mi?

Araştırma sonuçları

Bu amaçla, COVID-19 sürecinde Türkiye'deki eğitim merkezlerinde uzaktan eğitime geçişi en çok etkileyen öğrenciler, veliler, personel, öğretmen adayları ve eğitim fakültelerinde çalışan sonraki kişiler tarafından uzaktan eğitimin incelenmesi ve ortaya konulmasıdır. 19 pandemi ve algıya dayalı önerilerde bulunuyor. Çalışmada elde edilen sınırlamalar biraz tartışılmıştır. Araştırmada bölümler tarafından verilen cevaplar dört ana tema kapsamında analiz edilmiştir: uzaktan eğitime hazır olma, uzaktan eğitimin faydaları, uzaktan eğitimin yeterliliği ve uzaktan eğitimin devamı. Bu katılıma katılan çeşitli paydaşlar

Türkiye'nin uzaktan eğitime hazır olmadığını belirtti. Uzaktan eğitim, ekonomi, boşluklar ve çoğu eğitim psikolojisinde olumlu bir şekilde vurgulanmıştır. Psikoloji açısından ise çocukları kabul etme, uyum sağlama, zamana, okula ve öğretmene bağlı bir topluluk duygusu gibi olumlu yönler ön plandaydı. Paydaşlar kendi yollarına gittikleri gibi, pandemi sırasında uzaktan uzaktan eğitim uçuşları nedeniyle detayların detaylarını da kabul etmek veya adapte etmek zorunda kaldılar. Öğrenciler gittikleri yerlerde sosyalleşme fırsatı bulamadıkları için online ortamlarda bir topluluk duygusu yaşama ihtiyacı hissettiler.

Son

Araştırma sonuçları, pandemide eğitim kurumlarının kullandığı uzaktan eğitim ile eğitimcilerin rolünün etkisine ulaşmıştır. Bu katılımcılardan bazıları eğitimcilerin uzaktan eğitim için yeterli kaynağa sahip olmadığını düşünmektedir. Bu, uzaktan eğitime hızlı ve hazırlıksız geçişten kaynaklanmış olabilir. Öğretmenlerin ihtiyaçlarını dinler; Pandemi sırasında uzaktan eğitim veren birçok öğretmen ilk kez tamamen çevrimiçi ders veriyordu. Örneğin, ABD Ulusal Eğitim İstatistikleri

Merkezi yönergelerine göre, devlet okullarının sadece% 21,1'inin 2015-2016 yıllarında en az bir tam takip kursu vardı (Riser-Kositsky, 2019). Türkiye'de ve birçok ülkede değer yetiştiren öğretmenler arasında dijital cihazlara erişim ve kullanma konusunda düşünme yeridir. Türkiye'de bu farkın oldukça düşük olduğu görülmektedir. COVID-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitim alan nesilleri çok daha iyi kullanabilir. Prensky (2001) bu kuşağı "dijital yerliler" olarak tanımlamıştır. Bu çocukların ebeveynlerinden biri, çocukları eğiten kişinin bu sistemi yapılandırabilmesi için eğitime ihtiyacı olduğunu belirtmektedir. Öte yandan uzaktan eğitimin bir ön çalışma olarak kullanılması ve aynı konuların yaygın eğitimde tekrarlanması önerilmektedir.

Başvuru

Bonk, C. (2001). Çevrimiçi bir dünyada çevrimiçi öğretim.

http://www.publicationshare.com/docs/faculty_survey_report.pdf Erişim tarihi: 20.06.2015

Creswell, J.W. (2007). Nitel sorgulama ve araştırma tasarımı: Beş yaklaşım arasından seçim yapma. Bin Meşe, CA: Adaçayı.

Cronje, JC (2001). İnternet tabanlı öğrenmede metaforlar ve modeller. Bilgisayar ve Eğitim, 37(3-4), 241-256.

Denzin, N. K. (1970). Araştırma sosyolojide hareket eder. Chicago, IL: Aldine.

Denzin, N.K. (1978). Sosyolojik yöntemler. New York, NY: McGraw-Hill.

Falowo, R. O. (2007). Web tabanlı uzaktan eğitimin uygulanmasını engelleyen faktörler. AACE Dergisi, 15(3), 315-338.

Galusha, J. M. (1997). Uzaktan eğitimde öğrenmenin önündeki engeller. Kişilerarası Bilgi İşlem ve Teknoloji: 21. Yüzyılın Elektronik Dergisi, 5(3-4), 6-14.

Glaser, BG (1992). Ortaya Çıkış ve Zorlama: Temellendirilmiş teori analizinin temelleri. Mill Walley, CA: Sosyoloji.